

POSTANOWIENIE

Dnia 8 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Prusinowski

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku L. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...]
o wysokość świadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 czerwca 2017 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...]
z dnia 8 grudnia 2016 r., sygn. akt III AUa .../15,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny [...] postanowieniem z 8 grudnia 2016 r. ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia w kwocie 3.022,92 zł (pkt 1), odrzucił skargę kasacyjną (pkt 2).

W uzasadnieniu wyjaśnił, że w jego ocenie przedmiotem sporu w tej sprawie nie jest prawo do emerytury, czy też „przyznanie emerytury”. W zaskarżonej decyzji z 26 marca 2013 r. organ rentowy dokonał rozliczenia emerytury wnioskodawcy w związku z osiągniętym przychodem w roku 2011. Ustalił, że osiągnięty przychód uzasadniał zmniejszenie łącznej kwoty należnego świadczenia. Po dokonaniu rozliczenia za wskazany okres organ rentowy ustalił, że wnioskodawca pobrał nienależne świadczenie w kwocie 3.022,92 zł i domagał się jego zwrotu. W ocenie

Sądu Apelacyjnego spór dotyczył nienależnie pobranego świadczenia w kwocie 3.022,92 zł, a więc prawa majątkowego, odośnie którego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych dopuszczalność skargi kasacyjnej jest uwarunkowana wskazaniem wartości przedmiotu zaskarżenia w wysokości co najmniej 10.000 zł, zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. W związku z ustaleniem, na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w zw. z art. 25 § 1 k.p.c., wartości przedmiotu zaskarżenia na kwotę 3.022,92 zł, Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną jako niedopuszczalną na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398² § 1 k.p.c.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego [...] zaskarżył odwołujący się. Skarżący stwierdził, że nie godzi się z interpretacją Sądu w zakresie określenia wartości przedmiotu sporu, a przede wszystkim z jego strategią, której wyłącznym celem jest uniknięcie rozstrzygnięcia merytorycznego. Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W uzasadnieniu zażalenia, skarżący wyjaśnił, że wezwany przez Sąd do usunięcia braków formalnych podał, a nie określił, jedynie jedną z możliwych wartości przedmiotu sporu, wyraźnie zaznaczając, że przy poszanowaniu ustaleń wyroku Sądu Apelacyjnego [...] z 22 października 2013 r. (III AUa ...0/13) kwota ta będzie zupełnie inna, przyjmując nawet bezpodstawne zasady rozliczeń – prowadzące do nowych ustaleń przyznawanej emerytury przez organ rentowy. Stwierdził dalej, że nigdy nie zrozumie, że faktyczne zmniejszenie wysokości emerytury za dany rok (2011) nie mieści się w ogólnym, pojęciowym zbiorze – przyznawania emerytury, gdyż istotą przyznania jest przecież jej wysokość i takie były intencje ustawodawcy, co potwierdza praktyka i liczne będące w obiegu interpretacje prawne. Ponadto, zdaniem skarżącego, Sądy nie mogą chować się w każdym przypadku za ustawowym progiem 10.000 zł, zwalniając się tym samym z góry, z potrzeby wnikliwej oceny wydanych przez organy rentowe decyzji administracyjnych, co miało miejsce w tym przypadku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Decyzją z 26 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] dokonał

rozliczenia emerytury skarżącego w związku z osiągniętym przez niego przychodem w roku 2011, na skutek którego ustalił, że skarżący pobrał nienależnie świadczenie w kwocie 3.022,92 zł.

W odwołaniu od tej decyzji, skarżący żądał jej zmiany i orzeczenia, że świadczenie emerytalne za rok 2011 było wypłacane w prawidłowej wysokości.

Sąd Okręgowy [...] wyrokiem z 11 czerwca 2015 r. oddalił odwołanie.

Wyrok ten zaskarżył odwołujący się, wnosząc o jego zmianę i wydanie orzeczenia o prawidłowości pobieranej emerytury za rok 2011, prowadzącego do uchylenia decyzji organu rentowego w tym przedmiocie, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia. W apelacji „wartość przedmiotu sporu” określił na kwotę 3.022,92 zł.

Sąd Apelacyjny [...] wyrokiem z 9 czerwca 2016 r. oddalił apelację odwołującego się.

Odwołujący się zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości, wskazując w ramach „wartości przedmiotu sporu”, że „bez względu na wartość przedmiotu sporu – sprawa mieści się w ogólnym zbiorze pojęciowym przyznania emerytury w rozumieniu art. 398² § 1 k.p.c. - zdanie drugie”. W uzasadnieniu skargi kasacyjnej wyjaśnił, że przyznanie emerytury w określonej wysokości przez organ rentowy, a następnie dokonanie jej zmiany jest podważeniem już emerytury ustalonej i przyznaniem jej na nowo, co bez wątplenia mieści się w pojęciu „przyznania emerytur” i daje prawo do składania skargi kasacyjnej bez względu na wartość przedmiotu sporu w rozumieniu art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c.

W wyniku wezwania do uzupełnienia braków formalnych skargi kasacyjnej przez podanie wartości przedmiotu zaskarżenia, skarżący podał, że wartość ta według wyliczeń wykonanych przez organ rentowy decyzją z 26 marca 2013 r. wynosi 3.022,93 zł. Jednocześnie zastrzegł, że nie jest w stanie podać własnej precyzyjnej wartości przedmiotu zaskarżenia, ponieważ nie dokonywał on tych wyliczeń. Wyjaśnił, że swoje uprawnienia do wniesienia oraz rozpoznania skargi kasacyjnej wywodzi z pojęcia ustawowego „przyznanie emerytury”, na które wskazał i uzasadnił na wstępie skargi kasacyjnej, oznaczając wartość przedmiotu sporu – bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia.

W tych okolicznościach, kierując się przedmiotem sprawy wyznaczonym

treścią zaskarżonej decyzji organu rentowego, Sąd Najwyższy podziela ocenę Sądu Apelacyjnego, że sprawa ta jest sprawą majątkową w zakresie ubezpieczeń społecznych, w której dopuszczalność skargi kasacyjnej zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia – to jest skarga kasacyjna jest dopuszczalna wówczas, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest niższa niż 10.000 zł. Tym samym, błędnym jest stanowisko skarżącego, że sprawa ta należy do kategorii spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych o przyznanie emerytury, o których mowa w art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c.

Odnosząc się do argumentacji skarżącego, na wstępie należy przypomnieć, że decyzją ustawodawcy polskiego ograniczono dopuszczalność skargi kasacyjnej ze względu na charakter sprawy, a w sprawach majątkowych dodatkowo ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia. Z art. 398² § 1 k.p.c. wynika zasada, że o dopuszczalności wniesienia skargi kasacyjnej w sprawach majątkowych – a więc w sprawach, w których dochodzone prawa są bezpośrednio uwarunkowane interesami ekonomicznymi podmiotu uprawnionego (por. uchwała SN (w składzie 7 sędziów) z 16 października 2009 r., III CZP 54/09, OSNC 2010 nr 3, poz. 34) – decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia. Od tej zasady przewidziano wyjątek, a dotyczy on wyłącznie spraw o przyznanie i wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Wyjątek ten nie podlega interpretacji rozszerzającej (por. postanowienie SN z 10 sierpnia 2016 r., III UZ 8/16, LEX nr 2096154). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazano, w kontekście oceny dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawach o przyznanie emerytury lub renty, że wyjątek ten dotyczy tylko sytuacji, w których świadczenie w ogóle nie było przyznane. W takim bowiem przypadku osoba, która uważa się za uprawnioną, pozostaje w ogóle bez prawa do konkretnego świadczenia, co uzasadnia rozpatrzenie sprawy także przez Sąd Najwyższy jako – co do zasady – sąd prawa (por. postanowienie SN z 15 grudnia 2011 r., II UZ 44/11, LEX nr 1163335). Jak wskazał Sąd Najwyższy w tym orzeczeniu, nie można z tą sytuacją utożsamiać przypadków, w których uprawniony uzyskuje prawo do świadczenia, natomiast twierdzi, że przysługuje mu świadczenie w większej – niż to wyliczono – wysokości; względy jakie powodują to zróżnicowanie, jeżeli nie wynikają z samej istoty prawa do emerytury lub renty, nie uprawniają do kierowania skargi kasacyjnej

na warunkach preferencyjnych wynikających z art. 398² § 1 zd. drugie k.p.c. W orzecznictwie podkreśla się również, że jeżeli przedmiotem sporu sądowego nie jest prawo do emerytury, lecz tylko jej wysokość, to o zaskarżeniu skargą kasacyjną decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia – stanowi ona różnicę wysokości świadczenia wypłacanego przez organ rentowy i wysokości świadczenia dochodzonego przez ubezpieczonego w skali roku (por. postanowienie SN z 23 stycznia 2012 r., II UZ 52/11, LEX nr 1163342).

Podkreślając, że przedmiot rozpoznania w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych wyznacza treść decyzji, w tej sprawie treść zaskarżonej decyzji uzasadnia wniosek, że sprawa ta jest sprawą o prawa majątkowe, a jednocześnie nie jest sprawą o przyznanie emerytury. Przedmiotem sporu nie jest bowiem kwestia czy skarżący ma prawo do emerytury, ale spór co do wysokości świadczenia emerytalnego skarżącego, odpowiednio spór o to czy i w jakim zakresie skarżący pobrał świadczenie emerytalne bez podstawy prawnej.

W ocenie Sądu Najwyższego w obecnym składzie nie budzi również zastrzeżeń ustalenie przez Sąd Apelacyjny, w wyniku kontroli przeprowadzonej na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w zw. z art. 25 § 1 k.p.c., wartości przedmiotu zaskarżenia na kwotę 3.022,92 zł. Skarżący w zażaleniu nie przedstawił innych możliwości wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia, koncentrując się na twierdzeniu, że sprawa ta jest sprawą o przyznanie emerytury.

Z tych powodów, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., rozstrzygnięto jak w sentencji.